

Rahvusvaheline või riiklik patent

Patendi taotlemiseks on erinevaid viise: seda saab taotleda riigisisel, piirkondlikul (Euroopa patent, Euraasia patent) või rahvusvahelisel tasandil (patendikoostööleping).

Riiklik patent

Taotluse esitamine üksikusse riiklikku patendiametisse on hea strateegia, kui patenditaotlus esitatakse ühes või kahes riigis. Patendi andmise protsess näeb sisuliselt välja järgmine (see on riigiti erinev).

1. Taotlus vaadatakse läbi, et teada saada, kas see sisaldab salastatud materjali. Kui jah, siis tegeleb asjaga eriosakond, kus selleks ettenähtud loaga spetsialistid vaatavad taotluse läbi ja analüüsivad seda.
2. Tavapärase menetluse käigus selgitab ametlik menetleja välja, kas taotlus vastab patenditaotlusele esitatud ametlikele nõuetele (sisaldab pealkirja, kokkuvõtet, kirjeldust, nõudeid ja jooniseid).
3. Seejärel vaatab taotluse läbi tehniline ekspert ja analüüsib seda, et selgitada välja, kas taotluse alusel on võimalik väljastada patent.
4. Kui taotleja ei ole otsusega nõus, võib korraldada taotluse täiendava läbivaatamise.
5. Viimasena langetatakse otsus: anda patent või sellest keelduda.

Pärast patendi andmist võib konkurent esitada vastulause, kui ta leiab, et patenti ei tohiks väljastada.

Olulised kuupäevad:

1. taotluse esitamise kuupäev;
2. esmane läbivaatamine ja analüüs ajavahemikus kuus kuni kümme kuud alates taotluse esitamise kuupäevast;
3. väljaanne A: 18 kuud alates esitamise kuupäevast;
4. otsus: üldjuhul kolm aastat või rohkem;
5. väljaanne B: patendi andmine.

Riikliku patendi taotluse saavad esitada ainult riigi kodanikud või elanikud riigisisese patendivoliniku kaudu.

Euroopa patent

Patendiõigused on olemuselt territoriaalsed. See tähendab, et kaitse kehtib üksnes riikides, kus asjaomane patent antakse. Seetõttu tuleb erinevates riikides kaitse saamiseks esitada üksikud taotlused erinevate riikide intellektuaalomandiametites või järgida erinevaid taotluse esitamise (nt patendikoostööleping) või registreerimise viise.

Euroopa patent (EP) võimaldab saada patendikaitse peaaegu 40¹ riigis. Selleks tuleb esitada ühekordne avaldus ja järgida Euroopa Patendiametis kehtivat ühekordset loamenetlust. Seejärel peab taotleja lihtsalt kinnitama asjaomase patendi andmise otsuse riikides, kus kaitset

¹ Liikmesriikide täpne loetelu on saadaval järgmisel aadressil: <https://www.epo.org/about-us/foundation/member-states.html>

taotletakse. Seetõttu annab EP taotlejatele võimaluse kasutada odavamalt ja vähem bürookraatlikku võimalust, mis on kindlasti vastand üksikute avalduste esitamisele.

EP patendiavaldusi võivad esitada kõik füüsilised ja juriidilised isikud kõikidest maailma riikidest. Taotlusi saab esitada Euroopa Patendiametisse veebipõhiselt, posti, faksi või käsitsi kohaletoimetamise teel või osalevate osalisriikide riiklikes patendiametites.

EP taotluse menetlemise protsessi on kirjeldatud allpool esitatud skeemil.

EP taotlemisprotsess

Otsinguaruande on Euroopa Patendiameti koostatud dokument. Selles loetletakse kõik dokumendid, mis on olulised uudsuse (tehnikatase) ja leiutustaseme hindamiseks, tuginedes EP taotluses esitatud väidetele. Taotlejal on pärast aruande avaldamist kuus kuud aega vastata ja otsustada, kas jätkata taotlemist või mitte.

Kui taotleja jätkab taotlemist, vaatab Euroopa Patendiamet taotluse läbi vastavalt selle patentsusele. Läbivaatamine võib hõlmata teabevahetust taotlejaga (kirjalikult ja/või suuliselt) ning selle tulemusena koostatakse lõplik aruanne patentsuse kohta (hindamisaruanne).

Kui taotlus rahuldatakse, on taotlejal kolm kuud (see aeg võib olla ka pikem sõltuvalt riigisisestest eeskirjadest), et kinnitada EP, esitades nendele Euroopa patendikonventsiooni osalisriikidele tõlged (vajadusel), kus kaitset taotletakse.

Alates patendi andmise kuupäevast on kolmandatele isikutele ette nähtud ka üheksakuuline vastulause esitamise periood.

Rahvusvaheline patenditaotlus (patendikoostööleping)

Patendikoostööleping on WIPO hallatav taotlemissüsteem, mis võimaldab esitada ühe rahvusvahelise patenditaotluse, millel on sama mõju, nagu eraldi patendikoostöölepinguga hõlmatud riikides esitatud riiklikel taotlustel. Valides taotlemise patendikoostöölepingu alusel, saab taotleja esitada ühe taotluse ühes konkreetses keeles, mille eest tasutakse ühes valuutas (CHF) enam kui 150² riigis.

Taotluse võivad esitada patendikoostöölepingu osalisriigi kodanikud või elanikud. Taotlusi saab esitada kas riiklikesse intellektuaalomandiametitesse või otse WIPOsse, kui see on lubatud.

² Liikmesriikide täpne loetelu on saadaval järgmisel aadressil:
http://www.wipo.int/pct/en/pct_contracting_states.html

Taotluse menetlemise protsessi patendikoostöölepingu alusel on kirjeldatud allpool esitatud skeemil.

Taotlemisprotsess patendikoostöölepingu alusel

Pärast taotluse esitamist koostatakse rahvusvaheline otsinguaruanne (ISR) ja kirjalik arvamus leiutise võimaliku patentsuse kohta.

Kui taotleja jätkab taotlemist, koostatakse nõudmise korral rahvusvaheline esialgne (uuringu)aruanne patentsuse kohta. Taotlejad võivad astuda ka riiklikku etappi ilma uuringuaruannet taotlemata.

Uurimisprotsessi käigus võidakse enne lõpliku aruande koostamist paluda taotleja anda täiendavaid selgitusi ja/või teha mingeid muudatusi. Aruanne sisaldab arvamust rahvusvahelise taotluse vastavuse kohta seoses selle uudsuse, leiutustaseme ja tööstusliku rakendatavusega, et anda taotlejale tugev aluspõhi patendi saamise võimaluste hindamiseks. Samas puudub aruandel siduv mõju.

Taotlejad peavad sisenema riiklikku etappi, et saada kaitset määratud riikides, makstes riiklikud tasud ja esitades täiendavaid dokumente (nt vajadusel tõlked). Riiklikesse etappidesse sisenemise tähtaeg on 30–34 kuud alates rahvusvahelise taotluse esitamise kuupäevast (või alates prioriteedikoopäevast, kui see on olemas).

Riiklikus etapis menetlevad taotlust riiklikud ametid vastavalt riigisisestele eeskirjadele (nt vajadusel taotluse täiendav läbivaatamine jms). Rahvusvahelise patenditaotluse tulemusena saadaks eraldi riiklikud patendid siis, kui patent on väljastatud asjaomastes riikides ja selle suhtes kohaldatakse riigisisest õigust (nt kaitsmise kehtivusaeg jms).

Kui palju maksab patent?

Patendi ettevalmistamine on üsna keerukas protsess ja taotleja vajab tavaliselt patendivolniku abi. Sellest tulenevalt on võimalik jaotada kulud kolme kategooriasse.

1. Ettevalmistuskulud ehk kulud, mis on seotud patendi uuendusliku iseloomu tuvastamisega, mille käigus selgitatakse välja sarnased võimalikud patendid ja uuritakse, kas patendi andmisel võib tekkida takistusi. Siia lisanduvad ka patendi koostamise tasud. Kui taotleja tunneb patendiotsingu andmebaase või saab kontoris kasutada tehnoloogiasiret, on vajalikke otsinguid võimalik teha ka ettevõttesiseselt. Patendi koostamisel on üldjuhul vaja patendivolniku professionaalset abi. Kui

uuringuaruanne on juba olemas, võtab läbivaatamine aega tavaliselt vähemalt 10–15 tundi (sõltuvalt patendi olemusest)³.

2. Patendi registreerimine, andmine ja aastamaksud. Patendi taotlemisprotsessi igas etapis tuleb maksta erinevatele asutustele mitmesuguseid tasusid.

Riikliku patendi korral on tasud kättesaadavad riigi patendiameti veebisaidil. Sama kehtib üldiste kulude kohta (registreerimine, patendi andmine ja aastamaksud 20 aasta kohta algavad Ida-Euroopas 5000–6000 eurost; Lääne-Euroopas on need veidi kallimad).

Rahvusvahelise patendi taotlemise korral ei pea aastamakse tasuma, sest kõik patendid peavad jõudma riiklikusse etappi ja aastamaksud tuleb tasuda määratud riikidele. EP taotluse kogutasud sõltuvad mitmest tegurist, nagu määratud riikide arv (tõlke- ja kinnitamiskulud), patendi kavandatud kehtivusaeg (hooldustasud) ja mõningad tehnilised nõuded (taotluse esitamise viis: veebipõhiselt või paberil, lehtede/nõuete arv jne). Euroopa Patendiameti ligikaudse hinnangu kohaselt maksab protsess taotluse esitamisest patendi saamiseni umbes 6000 eurot, välja arvatud riikide kinnitus- ja hooldustasud, mis määratakse riiklikes ametites, ja tõlkekulud. Patendikoostöölepingu alusel esitatud taotluse kogutasu hõlmab rahvusvahelise esitamise tasu summas umbes 1270 eurot (1330 CHF) ja otsingutasu summas 140–1900 eurot (150–2000 CHF) (sõltuvalt valitud otsinguasutusest).

3. Patendiametitega täiendava suhtlemise, vaidluste ja alternatiivsete lahendustega seotud kulud. Kuna patenteerimine on üsna keerukas protsess, toob see patendi taotlemise ja saamise ajal suure tõenäosusega kaasa olukorra, kus patendi läbivaataja peab tegema täiendavaid päringuid või sekkub menetlusse kolmas isik, algatades vaidluse. Sellised kulud on täiesti prognoosimatud, ent nende esinemisvõimalusega tuleb arvestada.

Dehnsi patendivolinikud on hinnanud, et kuues Euroopa riigis ja USAs maksab patendikaitse esimese kuue aasta jooksul 40 000 eurot⁴ (ei hõlma vaidluste ega vastulausetega seotud kulusid).

³ Patendivoliniku tasud varieeruvad Euroopas üsna palju, alates 100 eurost tunnis ja lõpetades Eestis 200 euroga tunnis (2018. aasta keskmine). Ühendkuningriigis on vastavad tasud alates 500 eurot tund kuni 1000 eurot tund (2018. aasta keskmine).

⁴ Lisateave https://www.dehns.com/cms/document/the_financial_realities_of_patent_protection.pdf